

VWS OMGEVINGSANALYSE COVID-19

Analyseperiode 12:00 uur d.d. 20 november – 12:00 uur d.d. 23 november

5.1.2e

Directie Communicatie. Vragen? Mail naar

5.1.5

@minvws.nl

Wie is getroffen? (1 ^e ring)	Wie is betrokken? (2 ^e ring)	Wie voelt zich betrokken? (3 ^e ring)
<ul style="list-style-type: none"> Nederlanders overleden aan COVID-19 Scholieren Leerkrachten op scholen die bang zijn voor besmet te raken 	<ul style="list-style-type: none"> Familie, vrienden, omwonenden van getroffen Nederlanders 	<ul style="list-style-type: none"> Algemeen publiek Politici Vaccinatie-experts Communicatie -en gedragsbeïnvloedingsexperts

Samenvatting

- Wederom vooral vaccins dat het coronanieuws domineert. Het vaccin van AstraZeneca en de University of Oxford blijkt gemiddeld 70% effectief. De bescherming van het vaccin varieert, afhankelijk van de dosis, tussen de 60 en 90%. Het vaccin blijkt het meest effectief als de testpersonen eerst een halve dosis en daarna een volledige dosis krijgen.
- De discussie over de vaccinatiebereidheid houdt aan. Nederlanders zouden nog niet staan te trappelen (NRC) en er wordt uiteengezet waarom vooral jongeren lijken te twijfelen (De Telegraaf). VVD-fractievoorzitter Klaas Dijkhoff vindt de discussie "bizar". Hij is niet voor een verplichting, maar vindt wel dat iedereen de prik moet halen. Experts (waaronder arts-microbioloog Marc Bonten en oud-arts en zorgondernemer Erik-Jan Vliegt) zien iets in het idee dat jongeren hun vrijheden terugkrijgen als ze zich laten vaccineren. Marketeer Vincent van Dijk komt in het AD met een 'gamification-plan' waarin mensen credits krijgen als ze zich laten vaccineren, actief communiceren dat ze zich hebben laten vaccineren en meedoen met bevolkingsonderzoek (voor onderzoek naar bijwerkingen en langetermijneffecten). Als beloning kan er een soort Bevrijdingsdag -'GreenDay'- plaatsvinden.
- Vanochtend in Trouw aandacht voor 'coronabrandhaard Urk', waar veel mensen principieel tegen vaccineren zijn. ChristenUnie-Fractievoorzitter Meindert Bakker (Urk) maakt zich grote zorgen over die lage vaccinatiebereidheid. De 'winst' is volgens Bakker te behalen bij de groep die geen principiële bezwaren aanvoert, maar wel bedenkingen heeft. "Deze groep groeit heel hard op Urk en komt met allerlei vreemde complottheorieën."
- Experts pleiten ervoor snel iets te doen om de zorgen bij mensen over het vaccin weg te nemen. Zo vindt hoogleraar psychologie en gespecialiseerd in gedragsbeïnvloeding Rick van Baaren (Radboud Universiteit Nijmegen) dat het kabinet steken laat vallen. Het kabinet moet volgens hem sneller achterhalen waar mensen bang voor zijn en met die angsten aan de gang gaan. Onderzoeker Niek Mouter zegt: "Uit ons onderzoek bleek dat mensen graag willen weten wat de bijwerkingen zijn bij mensen met hun specifieke risicoprofiel." Volgens oud-RIVM-directeur Roel Coutinho is het vooral belangrijk wie de vaccinatieboodschap gaat verkondigen. Hij en onderzoeker Niek Mouter denken dat goede voorlichting door (huis)artsen en aanverwante organisaties kan worden gedaan.
- Uit een peiling van V&VN onder 12.000 verpleegkundigen blijkt dat 37% van de verpleegkundigen van plan is het coronavaccin te halen, als deze goed getest is. Een even groot deel weet het nog niet: "Ik twijfel want ik weet niet wat het langetermijneffect is." Een kwart van de groep zegt het vaccin niet te halen. Deze groep vindt dat het proces te snel en zegt geen zekerheid te hebben dat het vaccin veilig en goed getest is.
- Uit een peiling van Nivel blijkt dat 36% van de ondervraagden meer bindende voorschriften en betere handhaving van de coronamaatregelen wil. Daarnaast ziet 13% een verbeterpunt in duidelijker communiceren over wat wel en niet is toegestaan. 16% waardeert de informatievoorziening van Rutte en De Jonge in de persconferenties echter wel. Eén op de tien, tot slot, vindt dat weinig of niets goed is gegaan in de crisisbestrijding.
- Besmettingen op middelbare scholen komen prominenter in de media naar voren. Kinderarts-epidemioloog Patricia Bruijning roept in Nieuwsuur op voor een aangepaste aanpak op scholen, omdat een deel van de besmettingen onder scholieren 'onder de radar plaatsvindt'. In regionale media volop verhalen van een toenemend aantal besmettingen, sluiting van klassen en scholen en zorgen en onzekerheid onder leerkrachten.

Karakterisering

- De vaccinatiediscussie blijft prominent in beeld; NRC kopt: 'Vaccineren? Nederlanders staan nog niet te trappelen'; 'Alleen maar beloftes, geen vaccins', kopt Trouw; en Telegraaf kopt: 'Vooral twijfel bij jongeren'.
- Verwachtingen van premier Rutte met betrekking tot Kerst worden overgenomen door de media: 'Cijfers stabiliseren, Rutte vrees voor Kerstmis' (AD); 'Coronacijfers maken versoepeling met Kerst onzeker' (Trouw); 'Versoepeling voor Kerst is met deze cijfers ver weg' (Volkskrant).
- In regionale media aandacht voor een toenemend aantal besmettingen op middelbare scholen en de gevolgen daarvan: sluiting van klassen of hele scholen.

SISOS (Slachtoffers – Identiteiten – Schade – Oorzaken – Scenario's)
Slachtoffers

- Het aantal coronabesmettingen in vooral Zeeuws-Vlaanderen blijft hoog; de afgelopen weken kwam bijna de helft van het provinciale meldingen uit deze regio, terwijl slechts 27% van de Zeeuwen in het gebied woont. Een GGD-woordvoerder zegt dat een verklaring lastig te geven is, maar mogelijk kan het grensverkeer een rol spelen.

Schade

- Specialisten van de post-covid-poli' in het Noordwest Ziekenhuis (NWZ) in Alkmaar en Den Helder geven aan dat veel ex-coronapatiënten die op de IC of de verpleegafdeling hebben gelegen, haaruitval krijgen of daarmee te maken hebben gehad. Soms zelfs weken later, wanneer ze al lang thuis zijn, zegt Sjoerd de Hoog, longarts in het NWZ.

Scenario's

- Viroloog Bert Niesters denkt dat het in de toekomst zo kan zijn dat landen in plaats van een negatieve coronatest een coronastempel in het vaccinatiepaspoort willen zien staan.

Informatiebehoefte*Welke informatievragen leven er bij getroffen?*

- Op de corporate social mediakanalen komen veel vragen binnen over de uitzondering op de mondkapjesplicht voor mensen met een beperking of chronische ziekte. Hoe 'bewijs' je dit in een winkel? Het viel enkele mensen op dat het 'kaartje' niet meer op RO.nl te vinden is. Er komen enkele signalen binnen van mensen die in winkels worden geweigerd omdat ze geen mondkapje kunnen dragen.
- Op de social kanalen van minister De Jonge signalen van mensen die vinden dat er meer maatregelen moeten komen op scholen. Men geeft aan dat hier weinig zicht op is, er veel besmettingen zijn, en er ook erg veel reisbewegingen zijn.
- Op de social kanalen van minister De Jonge komen veel vaccinvragen binnen over de veiligheid en bijwerkingen, opslagcapaciteit, duur van het vaccin, en samenstelling van het vaccin.

Hoe wordt het incident omschreven (welke facts en figures worden benoemd)?

- Farmaceut AstraZeneca zegt dat het coronavaccin dat zij en de University of Oxford ontwikkelen een gemiddelde effectiviteit van 70% heeft. De bescherming van het vaccin varieert tussen de 60 en 90%, afhankelijk van de dosis. Het vaccin blijkt het meest effectief als de testpersonen eerst een halve dosis en daarna een volledige dosis krijgen.
- Moderna-CEO Stephane Bancel zegt dat regeringen 20 tot 30 euro per dosis van het coronavaccin in rekening wordt gebracht; de precieze prijs zal afhangen van de grootte van de order.
- Het ziekteverzuim bij het personeel van de ziekenhuizen van Zuyderland in Sittard-Geleen en Heerlen is opgelopen tot ruim 9%, terwijl dat een maand geleden nog 8% procent was. Bestuursvoorzitter David Jongen zegt dat het op sommige afdelingen heel druk is en sommige medewerkers zelf corona krijgen, uitgeput zijn of psychische klachten hebben.
- Voor de eerste keer in de tweede golf is het aantal besmette bewoners in verpleeghuizen in de Rotterdamse regio gedaald. Maar nog altijd is meer dan een op de tien bewoners positief: 627 van de in totaal 5750 bewoners in de verpleeghuizen die onder koepelorganisatie ConForte vallen.
- Bravis Ziekenhuis (Roosendaal en Bergen op Zoom) laat dagelijks drie coronapatiënten overplaatsen naar ziekenhuis ver weg (Maastricht, Drachten en Ede). En ook Amphia (Breda en Oosterhout) plaatst nog steeds covid-patiënten over.
- Nadat de afdeling Bloemkamp in Bolsward en Ielân in Sneek gesloten zijn vanwege corona-uitbraken, zijn daar deze week ook verzorgingshuis Huyckenstein in Bolsward en Frittemahof in Sneek bijgekomen (zorggroep Patyna).
- Het Diakonessenhuis Utrecht bereidt zich, ondanks dat het einde van de tweede golf nog niet in zicht is, voor op het herstarten van de reguliere zorg. Net zoals andere ziekenhuizen in de regio Utrecht, zegt woordvoerder Joris Prinszen.
- Uit de enquête 'Staat van Limburg' van onderzoeksbureau Etil onder 301 Limburgers blijkt dat Limburgers onzekerheid (17,8%) en meer stress (17,5%) ervaren vanwege de coronacrisis. Iets meer dan de helft zegt sinds de uitbraak minder vertrouwen te hebben gekregen in zijn eigen toekomst.
- Onderzoeker en voorzitter Károly Illy van de Nederlandse Vereniging voor Kindergeneeskunde zegt dat zeker 51 kinderen in Nederland 'bijkomende gezondheidsschade' hebben opgelopen doordat ze tijdens de eerste golf later medische zorg kregen. Volgens Illy is dit vermoedelijk het 'topje van de ijsberg'.

Besmettingen op middelbare scholen

- Veel voorbeelden in regionale media van een toenemend aantal besmettingen op middelbare scholen. Veel scholen moeten hierdoor klassen naar huis sturen, of zelfs de school sluiten.
- De GGD is het aantal besmettingen op middelbare scholen in Friesland onder twaalf- tot zeventienjarigen de afgelopen week verdubbeld. De GGD besteedt in het BCO daarom meer aandacht aan besmettingen op scholen. "Het lijkt niet zozeer vanuit de scholen zelf te komen, maar eerder van buiten", zegt woordvoerder Marcel de Jong. "Maar vanwege de verdubbeling gaan we de komende tijd meer inzoomen op deze groep. Ze hoeven zich niet aan de afstandsgrens te houden en kunnen nog sporten, dus het is lastig om goed te zien waar het vandaan komt."
- Bij de scholen van CVO Zuid-West Fryslân werden afgelopen week twee klassen in het geheel thuisgehouden. "De laatste tijd hebben we vaker klassen naar huis moeten sturen", zegt bestuurder Anne Leijenaar. Het ging met name om oudere leerlingen, vanaf de derde klas. Bij csg Comenius in Leeuwarden gold dat voor drie klassen in één week tijd. "Het is vooral maatwerk", zegt bestuurder Joost Visser van CVO Noord-Fryslân. "We doen er alles aan om het onderwijs zo lang mogelijk door te laten gaan." Een klas zit meestal een week in quarantaine.
- Het Groene Hart Leerpark uit Alphen aan den Rijn sluit noodgedwongen voor een week de deuren. Het aantal besmettingen is de afgelopen dagen zo opgelopen dat de school geen fysiek onderwijs meer kan geven. "Een uiterste middel, maar dit is de enige manier waarop we goed onderwijs kunnen geven", legt directeur Wils van Leijden uit.

Wat zien, ruiken, voelen, horen, proeven mensen (zintuigelijke waarnemingen)?

Besmettingen op middelbare scholen

- In verschillende regionale media verhalen van zorgen vanuit middelbare scholen. Brabants Dagblad kopt bijvoorbeeld: 'quarantaines en angst onder leraren zorgen dat scholen moeten schipperen'.
- Marjo van IJendoorn (rector van het Rodenborch College in Rosmalen) stelt dat "leerlingen zich goed aanpassen aan de richtlijnen". Toch is daarmee de angst bij het personeel niet weg. "Men onderschat het psychologische effect van dit soort dingen. Docenten zijn zich steeds bewust van het risico." Het is volgens haar daarnaast 'constant balanceren op een evenwichtsbalk': "We mogen alleen klassen naar huis sturen als de school door vele zieken niet meer te organiseren is. Op dat punt stonden we na de herfstvakantie. 17 docenten waren besmet. We hadden alle maatregelen goed gevolgd, bleek uit een inspectie, en uit het contactonderzoek was niet te achterhalen of de school de brandhaard was."
- Ook de rector van het Cambium College in Zaltbommel, Hanneke Koster is negatief: "Wat we wel zien, is dat een veelvoud van het aantal besmette kinderen in quarantaine moet. Omdat hun thuissituatie daar om vraagt. Dat neemt echt toe. We hebben meegemaakt dat er in één klas zoveel kinderen in quarantaine moesten, dat we nog maar een handjevol leerlingen overhielden. Die hebben een week online onderwijs gevolgd." Docenten zien elkaar nu een stuk minder en online lesgeven is een extra belasting. "Zo'n docent moet aan het begin van de les ook nog effe kijken 'heb ik er nog een paar in de hangout zitten en doen die ook goed mee. De huidige situatie is niet ideaal, laten we wel wezen."
- Op het Sint-Janslyceum in Den Bosch - tien besmette personeelsleden en 25 leerlingen - ziet rector Jean Wiertz dat sommige docenten echt bang zijn. "Die komen niet in de personeelskamer. Ze gaan direct naar hun lokaal, blijven daar ook in de pauzes en gaan na afloop meteen weer naar huis." Als ze al hun gezicht laten zien. Wiertz: "Drie docenten geven vanuit huis les, bijvoorbeeld omdat ze een partner hebben die heel erg kwetsbaar is."
- Directeur havo/vwo Toos Michon van het Elde College stelt dat het 'veel vraagt van iedereen'. Ze wil zich focussen op het positieve: "Ik ben heel blij dat de school nu open is. Er is ontzettend veel saamhorigheid. We zijn trots op hoe de leerlingen met deze situatie omgaan. We doen het toch maar mooi met zijn allen."
- Volgens middelbare schooldirecteur Wils Van Leijden is er ondanks het oplopende aantal besmettingen op zijn school in Alphen aan den Rijn 'niet veel onrust' onder ouders en docenten. "Net als de hele maatschappij zijn de reacties heel divers. Natuurlijk zijn er mensen die zich zorgen maken, maar het aantal besmettingen is in deze tijd niet wereldschokkend. Alleen is het onderwijs voor ons niet meer goed te organiseren."

Welke geruchten worden genoemd?

- De ziekenhuizen in Twente en Winterswijk vrezen dat 'alle remmen losgaan' nu landelijk het aantal besmettingen en ziekenhuisopnamen daalt, terwijl daar in Twente 'absoluut geen ruimte' voor is. Om dat te onderbouwen, geven de ziekenhuizen cijfers die laten zien dat er al weken op rij amper een afname is van opgenomen coronapatiënten.

Waarneembaar gedrag (schadebeperking)

Wat doen of laten getroffen en betrokkenen?

- Huisarts Frank van Kemenade zegt dat het voor zieke of coronaverdachte mensen vaak moeilijk is om naar teststraten te gaan. De gemeente Peel en Maas is als eerste een pilot gestart om thuishosten via de huisarts te laten lopen.

Volgen zij onze gedragsadviezen (handelingsperspectieven) op?

- Onderzoeks- en adviesbureau Q&A concludeert na onderzoek onder 4.200 consumenten dat er regelmatig naar de winkelstraten wordt gegaan en daarbij ook steeds vaker in groepjes wordt geshopt. Met name mensen tussen 18 en 35 negeren de adviezen vanuit het kabinet om vooral alleen én alleen voor noodzakelijke aankopen naar winkels te gaan.

Betekenisgeving

Welke oproepen worden gedaan?

- Meerdere deelnemers (Chinese president Xi, Russische president Poetin, EU-president Charles Michel en Saudische Koning Salman) van de G20-top hebben opgeroepen tot nauwere samenwerking in de strijd tegen de coronapandemie. De Britse premier Boris Johnson voert campagne om wereldwijd gelijke toegang tot vaccins te garanderen.
- Zuyderland-bestuursvoorzitter David Jongen pleit ervoor om de lockdown nog een tijd in stand te houden en hem zelfs nog een beetje te verstrengen, omdat het ziekenhuispersoneel het niet langer volhoudt.
- Kinderarts-epidemioloog Patricia Bruijning roept in Nieuwsuur op voor een aangepaste aanpak op scholen, want een deel van de besmettingen onder scholieren vindt onder de radar plaats. Volgens Bruijning kan dit door variabele start- en eindtijden, spreiding van pauzes, inzet van sneltesten en zelfs het testen van de hele school.
- UMCG-microbioloog Bert Niesters maakt zich zorgen vanwege het aantal toegenomen besmettingen de afgelopen week in Drenthe en Groningen en roept op om 10.000 jongeren te testen, omdat hij wil weten hoeveel jongeren besmettelijk zijn zonder het zelf te weten.

Welke emoties, waardeoordelen, kwalificaties, kritiek, steun worden gegeven?

- Epidemiologen van het UMC Utrecht en de Universiteit Utrecht concluderen na onderzoek dat massaal en herhaaldelijk testen er niet toe leidt dat de samenleving eerder open kan. Onderzoeksleider Marc Bonten is wel positief over het opschalen van de testcapaciteit: "Daar gaan we zeker voordeel van hebben."
- Bedrijfsarts en epidemioloog Jaap Maas (Amsterdam UMC) ziet grote voordelen in het halen van de grieprik door het zorgpersoneel; er is minder uitval op werk én minder verwarring (door een daling aan griepklachten).

- Intensivist Meta van der Woude (Zuyderland-ziekenhuizen Heerlen en Sittard) vertelt in een interview aan NRC dat haar IC-opname door corona heel wat teweeg heeft gebracht. Ze heeft drie keer per week fysio, een à twee keer per week gaat ze naar de psycholoog en om de twee weken heeft ze logopedie. Ook werkt ze weer drie ochtenden per week, maar terug naar de corona-afdeling 'kan ze op dit moment niet aan'.
- Medisch-maatschappelijk werker Carlijn Donker (Maasstad Ziekenhuis Rotterdam) hoort met verbijstering aan hoe sommigen in onze samenleving het nog steeds hebben over 'een griepje' of 'dat we er bijna vanaf zijn nu het vaccin in aankomst is', terwijl haar ziekenhuis zich juist schrap zet voor een mogelijke derde golf.
- In De Telegraaf uitgebreide interviews met drie mensen/gezinnen die te maken hebben met uitgestelde zorg. De krant kopt: 'Wanhoop om uitgestelde zorg'.
- Trouw schrijft dat de woorden van de wereldleiders na de G20-top 'mooi' waren, maar dat het de vraag is of die woorden ook waarheid worden.
- Hoogleraar staats- en bestuursrecht Aalt Willem Heringa (Universiteit Maastricht) zegt met betrekking tot de uitzondering van de mondkapjesplicht voor gelovigen, dat de wetgever het belijden in gemeenschap wel degelijk mag regelen. "Zo'n beperking dient dan wel noodzakelijk te zijn ter bescherming van rechten van anderen en gezondheid."
- Frits Rosendaal, hoofd afdeling Klinische Epidemiologie van het LUMC, tempert eventuele verwachtingen. "Het idee van versoepelingen half december is ondenkbaar, zeker met deze cijfers." Rosendaal vindt het 'eng' dat de cijfers stagneren op zo'n hoog niveau. "En als de besmettingen echt gaan stijgen, gaat het aantal ziekenhuisopnames over twee weken ook weer omhoog." De druk op de ziekenhuizen is de laatste weken gedaald, maar die winst kan volgens de epidemioloog snel verdampen.

Voorlichting over het vaccin

- Oud-RIVM-directeur Roel Coutinho zegt het 'niet prettig' te vinden dat de werking van het vaccin nog niet middels artikelen in het 'publieke domein' is besproken. Ook geeft hij aan dat het heel belangrijk is wie de boodschap over vaccineren gaat uitzenden nu het vertrouwen in de overheid en instituten afneemt. Hij pleit voor voorlichting van (huis)artsen en aanverwante organisaties.
- Internist en lid van de raad van bestuur Mark Kramer (Amsterdam UMC) vindt dat de inkoopcontracten van het vaccin in de openbaarheid moeten komen en dat het wel een tot twee jaar kan gaan duren voordat we de werking van het vaccin echt begrijpen.
- Universitair hoofddocent Rechtsfilosofie aan de UvA, Roland Pierik, vindt het 'onaangenaam' dat onafhankelijke instanties nog niet hebben gekeken naar de werking van het vaccin. Hij betwijfelt ook of we niet te gehaast zijn. Het vaccin geeft volgens Pierik een nieuwe plicht: hoe ga je met een verruiming van die vrijheid om?

Discussie over vaccinatiebereidheid

- Volgens Ruud Coolen van Brakel van het Instituut voor Verantwoord Medicijngebruik moet het vaccin niet verplicht worden. "Dan haal je de boosheid op je hals." Goede informatie kan jongeren overtuigen, denkt Coolen van Brakel. Wat zijn de voordelen als je je wel laat vaccineren? Je moet durven bespreken dat de gevaccineerden voorrang krijgen als de economie weer van het slot gaat en hen overtuigen dat het nut heeft, vindt hij.
- Sywert van Lienden van Stichting Hulptroepen vindt het openen van de samenleving met een vaccinatiebewijs geen zinvolle manier, omdat Nederland geen eerste- of tweederangsburgers met verschillende rechten zou moeten hebben én omdat we nog maar weinig over het vaccin weten. Het kan zijn dat gevaccineerde mensen alsnog besmettelijk zijn en dat het vaccin dus alleen op individueel niveau werkt. Het vrijheidsbegrip zou dan niet werken, volgens Van Lienden.
- VVD-fractievoorzitter Klaas Dijkhoff vindt de discussie over wel of niet vaccineren "bizar". Hij is niet voor een verplichting, maar vindt wel dat iedereen de prik moet gaan halen zodra die er is.
- Arts-microbioloog Marc Bonten denkt dat er een 'gerede kans' is dat jongeren zich laten vaccineren, als ze daardoor hun vrijheden terugkrijgen.
- Oud-arts en zorgondernemer Erik-Jan Vliegt vindt dat mensen een keuze moet maken: je laat je vaccineren en op basis van een bewijs weer toegang krijgen tot het cafés, restaurants of theaters óf je laat je niet vaccineren en krijgt die toegang niet. Vliegt vindt het 'fantastisch' als het land op die manier weer open kan voor mensen die gevaccineerd zijn, want het land nog een jaar op slot vindt hij geen perspectief.
- Hoogleraar psychologie en gespecialiseerd in gedragsbeïnvloeding Rick van Baaren (Radboud Universiteit Nijmegen) vindt dat het kabinet steken laat vallen; het kabinet moet volgens hem snel zijn, anders wordt de groep met weerstand alleen maar groter. Achterhaal waar mensen bang voor zijn en ga met die angsten aan de gang. Gedragsdeskundigen worden er vaak te laat bij betrokken. "Dat zou nu al moeten gebeuren."
- Marketeer Vincent van Dijk oppert een plan om met een intellectueel beloningssysteem het gedrag van mensen (en vooral jongeren) aan te passen. "Mensen vinden het leuk en belangrijk om een positieve bijdrage te leveren aan een oplossing voor een probleem, betrokken te zijn, gehoord en gezien te worden." Hij denkt dat gamification goed zal werken; een interactief spel met levels en beloningen. Pas bij een bepaalde vaccinatiegraad kan het land weer helemaal open; 'Code Green'. "Hoe meer gevaccineerden er zijn, hoe meer levels je kunt toevoegen. Een routekaart voor de terugreis." Als mensen gevaccineerd zijn krijgen ze een Corona Greencard (recht op meer vrijheden) en als ze het actief communiceren en/of meedoen aan bevolkingsonderzoek (checken op bijwerking en langetermijneffecten) krijgen ze extra credits. Als binnen een half jaar Greenday wordt bereikt, wordt dat gevierd met een serie bevrijdingsachtige

festivals door het hele land, vindt Van Dijk. De mensen die zich echt niet willen laten vaccineren moeten zich zes dagen voor een toegang laten testen en op het moment zelf.

- Onderzoeker Niek Mouter vindt dat de overheid de vaccintwijfelers, niet onder druk moet zetten. Deze groep moet duidelijkheid krijgen over de opties als zij een uitnodiging tot vaccinatie afwijzen, vindt hij. Van de eigen huisarts nemen mensen mogelijk eerder iets aan dan van de overheid. "Uit ons onderzoek bleek dat mensen graag willen weten wat de bijwerkingen zijn bij mensen uit hun specifieke risicoprofiel." De huisarts moet dus relevante informatie paraat hebben.
- Onderzoekers van de Erasmus Universiteit die in 2017 vaccinatiebereidheid voor het HPV-vaccin tegen baarmoederhalskanker onderzochten, adviseren om veel uit de kast te trekken qua informatievoorziening. Reclamespotjes, informatiefolders, en het promoten van contact met de huisarts konden helpen om onzekerheid te verminderen, aldus de onderzoekers.
- ChristenUnie-Fractievoorzitter Meindert Bakker (Urk) maakt zich grote zorgen over de lage vaccinatiebereidheid op Urk. De 'winst' is volgens Bakker te behalen bij de groep die geen principiële bezwaren aanvoert, maar wel bedenkingen heeft. "Deze groep groeit heel hard op Urk en komt met allerlei vreemde complottheorieën."
- Burgemeester Cees van den Bos (SGP) van Urk zegt dat er respect is en moet zijn voor diegenen die zich uit geloofsovertuiging niet wil laten inenten. Over mogelijke consequenties van de lage bereidheid wil hij niet vooruitlopen.

Vaccinatiebereidheid onder zorgpersoneel

- Uit een peiling van V&VN (onder 12.000 verpleegkundigen) blijkt 37% van de verpleegkundigen van plan is het coronavaccin te halen, als deze goed getest is. "Ik wil mijzelf en mijn naasten beschermen", zo luidt het. Een even groot deel weet het nog niet: "Ik twijfel want ik weet niet wat het langetermijneffect is". Een kwart zegt het vaccin niet te halen: "Het gaat nu heel snel. Ik heb geen zekerheid dat het veilig en goed getest is".
- Een IC-verpleegkundige geïnterviewd door NRC reageert 'eerst zien, dan geloven'. "En als het er eenmaal is, weet ik het echt nog niet. Ik vind het spannend." Haar collega's twijfelen ook, vertelt ze. Vooral omdat de langetermijneffecten nog onbekend zijn. De verpleegkundige voelt daarom meer voor een gezonde leefstijl en de 1,5 meter maatschappij.

Besmettingen op middelbare scholen

- Patricia Bruijning maakt zich bij Nieuwsuur zorgen om het aantal besmettingen op middelbare scholen die 'onder de radar blijven'. De aanpak moet hier op worden aangepast. "We hebben al veel maatregelen genomen buiten de scholen. Als we naar beneden willen met de cijfers, dan denk ik dat we ook naar de scholen moeten kijken." Bruijning noemt het 'zorgelijk' dat het aandeel positief geteste scholieren nu boven het landelijk gemiddelde ligt. In het begin van het schooljaar liepen scholen achter. "Ze waren niet de aanjager van de besmettingen. Maar we hebben toen op veel plekken maatregelen genomen om de R omlaag te krijgen, maar niets gedaan op scholen. Dan zie je op enig moment dat de scholen voorop gaan lopen." Ze noemt variabele start- en eindtijden en spreiding van pauzes als opties. Dat kan het aantal contacten dat leerlingen hebben verminderen. Afstand houden acht ze niet realistisch: "Ik denk dat het ingewikkeld wordt om dat nu nog in te voeren." Het kabinetsbeleid schrijft voor te testen wanneer er symptomen zijn. Volgens Bruijning is er daardoor nu onvoldoende zicht op de situatie in scholen. "Juist van tieners weten we dat ze een besmetting vaak zonder of met weinig klachten doorlopen. Daarom bestaat het vermoeden dat veel onder de radar gebeurt. We weten niet goed in hoeverre scholieren bijdragen aan de verspreiding van het virus."
- Het Scholenmeldpunt steunt de oproep van Patricia Bruijning -dat scholen met besmettingen in dezelfde klas 1 week onderwijs op afstand moet verzorgen- en zegt op Twitter: "Zullen we daar gewoon even eenduidig beleid van maken?"

Sport

- Jac Orië, coach van Jumbo-Visma, zegt dat het schaatsen in deze tijd 'heel bewerkelijk' is, "...met die coronatesten en mondkapjes en het vergt een andere concentratie, maar we kunnen gelukkig rijden."
- Een grove berekening van KNSB-directeur Herman de Haan laat zien dat de afwezigheid van publiek een inkomensdaling van twee à drie miljoen euro kost. Hij hoopt niet dat sport 'het loodje legt' met nieuwe maatregelen in december.
- ISU-voorzitter Jan Dijkema zegt dat de financiële lasten bij de ISU 'vele malen groter' zijn. Vooral nu de belangrijkste inkomstenbron, de WK kunstrijsen, voor de tweede keer is afgeblazen. Over de Heerenveense bubbel in het langebaanschaatsen is Dijkema 'zeer te spreken'.

Hoe wordt naar de overheid gekeken?

- Volgens het Land Information Manoeuvre Centre (LIMC) bood de onduidelijkheid bij de overheid ruimte voor complottheorieën. Het LIMC adviseert 'duidelijkere communicatie' en 'meer transparantie' rondom de maatregelen. De quarantaineplicht is volgens het LIMC, een 'voorbeeld van onduidelijke overheidscommunicatie'. "Ook de communicatie van officiële instanties, zoals het RIVM, is regelmatig een bron van onduidelijkheid."
- AD kopt zaterdag: "Zware tijden voor Hugo de Jonge: 'Kijk uit dat je niet de volgende Bruno Bruins wordt'". Collega's, ingewijden en zijn vrouw komen aan het woord over waarom minister De Jonge het momenteel 'zo zwaar' zou hebben.

Opiniepeilingen

- In een peiling van Nivel (onder 2.302 mensen) roept 36% op om meer bindende voorschriften en betere handhaving van de coronamaatregelen. 13% noemt duidelijkheid over wat wel en niet is toegestaan als verbeterpunt. Een deel van de mensen zegt de informatievoorziening juist wel te waarderen, zo vindt 16% de persconferenties van premier Rutte en minister De Jonge goed in de aanpak. Een op de tien is uitermate negatief en vindt dat weinig of niets goed is gegaan in de bestrijding van het virus.